9. 6. 2009

ID: 56735

Úrok z prodlení a dobré mravy

Založil-li soud závěr o rozporu ujednání o výši úroku z prodlení s dobrými mravy výlučně na porovnání smluvené sazby se sazbou zákonnou, aniž byly zjištěny, zhodnoceny a zohledněny konkrétní okolnosti případu, jak to vyžaduje ustanovení § 3 odst. 1 ObčZ, nepostupoval v souladu s konstantní judikaturou a jeho právní posouzení věci je neúplné a tudíž nesprávné. Okolnostmi právně významnými pro posouzení, zda se ujednání o výši úroku z prodlení nepříčí dobrým mravům a není tedy neplatné podle ustanovení § 39 ObčZ, mohou být z logiky věci jen ty okolnosti, které existovaly v době uzavření smlouvy.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 1458/2007, ze dne 31.3.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně P. a. s. zastoupené JUDr. E. K., advokátkou, proti žalovanému J. K., zastoupenému JUDr. V. V., advokátem, o zaplacení částky 164.689,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Plzeň – město pod sp. zn. 25 C 163/2002, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 29. listopadu 2006, č. j. 25 Co 350/2006-224, tak, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 29. listopadu 2006, č. j. 25 Co 350/2006-224, v části výroku pod bodem I, jíž byl změněn rozsudek Okresního soudu Plzeň – město ze dne 27. září 2004, č. j. 25 C 163/2002-131, tak, že se zamítá žaloba ohledně částky 156.794,20 Kč, a ve výroku pod bodem II se zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací tomuto soudu k dalšímu řízení. Dovolání v rozsahu, ve kterém směřuje proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 29. listopadu 2006, č. j. 25 Co 350/2006-224, v části výroku pod bodem I, jíž byl rozsudek Okresního soudu Plzeň – město ze dne 27. září 2004, č. j. 25 C 163/2002-131, změněn tak, že ohledně částky 1.431,- Kč se žaloba zamítá, se odmítá.

Z odůvodnění :

Okresní soud Plzeň – město rozsudkem ze dne 27. září 2004, č.j. 25 C 163/2002-131, ve znění opravného usnesení ze dne 14. prosince 2005, č.j. 25 C 163/2002-165, uložil žalovanému zaplatit žalobkyni (resp. její procesní předchůdkyni P. – spol. s r. o.) částku 164.689,- Kč (bod I výroku) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (bod II výroku). Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že na základě smlouvy ze dne 24. 11. 2000 označené jako kupní smlouva a dohoda o platebních podmínkách, v níž byl pro případ prodlení se zaplacením kupní ceny sjednán úrok z prodlení ve výši 0,6 % z dlužné částky denně, žalobkyně dodala žalovanému dne 16. 10. 2001 zboží, jehož kupní cena ve výši 141.996,- Kč byla splatná dne 6. 11. 2001, a dne 30. 10. 2001 mu dodala zboží, jehož kupní cena ve výši 92.955,- Kč byla splatná dne 20. 11. 2001. Tyto kupní ceny nebyly uhrazeny v plném rozsahu ve lhůtě jejich splatnosti a žalovaný je zaplatil formou dílčího plnění (ve splátkách). Dluh uhradil v plném rozsahu až v průběhu soudního řízení; v části týkající se neuhrazeného zůstatku obou kupních cen ve výši 94.000,- Kč bylo řízení z důvodu zpětvzetí žaloby zastaveno a předmětem sporu zůstal toliko smluvní úrok z prodlení v kapitalizované výši. Ujednání o úroku z prodlení ve výši 0,6 % z dlužné částky denně posoudil soud prvního stupně jako platné. Poukázal na to, že strana, která opakovaně porušuje své povinnosti, nemůže apelovat na zásady poctivého obchodního styku, a se sjednanou výší úroku z prodlení se vypořádal na základě úvahy, že kapitalizovaná výše úroku z prodlení je dána výší dluhu a délkou prodlení. Jako nedůvodné posoudil námitky žalovaného, že prodlení způsobila sama žalobkyně porušením svých smluvních povinností tak, že mu fakturovala ceny bez sjednaných slev, což mělo vliv na prodejnost zboží, že porušila svou povinnost vyřizovat přednostně jeho objednávky a zboží mu dodala se zpožděním, takže musel nakupovat zboží od jiného

dodavatele, u něhož musel platit hotově a nemohl vyjednat množstevní slevy, a že nereagovala na jeho reklamaci týkající se nesprávného vyúčtování ceny.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Plzni shora označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v té části výroku pod bodem I, pokud jím byl žalovaný zavázán zaplatit žalobkyni částku 6.463,80 Kč, a ve zbytku ohledně částky 158.225,20 Kč rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl (výrok pod bodem I). Výrokem pod bodem II pak rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud především po doplnění dokazování dobropisem na částku 2.840,- Kč zjistil, že správně vyčíslená výše smluveného úroku z prodlení činí 163.258,- Kč, a uzavřel k tomu, že zbytek byl žalován nedůvodně. Ztotožnil se se soudem prvního stupně v závěru, že žalovaným tvrzené okolnosti nezakládají prodlení žalobkyně jako věřitele, pro které nemohl žalovaný jako dlužník plnit svoje závazky. V otázce platnosti ujednání o výši úroků z prodlení však dospěl k jinému právnímu posouzení. S poukazem na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu, konkrétně na rozsudek sp. zn. 29 Cdo 1583/2000, dovodil, že v situaci, kdy zákonný úrok z prodlení se v době uzavření smlouvy pohyboval mezi 9 – 11 % p. a. a sjednaná sazba úroku z prodlení odpovídala sazbě 219 % p. a., což představuje více než devatenáctinásobek zákonné úrokové míry, nelze mít takovou sazbu za obecně akceptovatelnou. Ujednání o takové sazbě je podle jeho názoru nejen v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, nýbrž nabylo již intenzity rozporu s dobrými mravy, a je proto podle ustanovení § 39 občanského zákoníku (dále též jen „ObčZ“) neplatné. Žalobu proto posoudil jako důvodnou jen v té části, pokud odpovídá zákonnému úroku z prodlení. Ten s poukazem na to, že prodlení nastalo v říjnu 2001, vypočetl v souladu s ustanovením § 369 obchodního zákoníku (dále též jen „ObchZ“), ve znění účinném od 1. 1. 2001, jako dvojnásobek diskontní sazby, jež činila 8,5 % p. a., a dospěl tak k částce 6.463,80 Kč.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jímž napadla tu část výroku pod bodem I, jíž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn, jehož přípustnost opřela o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) a jehož důvodnost spatřovala v tom, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci /dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř./.

Nesprávné právní posouzení dovolatelka shledala v nesprávné aplikaci ustanovení § 39 ObčZ a §§ 265, 365 a 369 ObchZ, jíž odvolací soud dospěl k závěru, že ujednání o úroku z prodlení ve výši 0,6 % denně z dlužné částky je v rozporu s dobrými mravy a tedy podle ustanovení § 39 ObčZ neplatné. Za nepřiléhavý označila odkaz na argumentaci obsaženou v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1583/2000, neboť ta se týká úroku z prodlení sjednaného ve výši 1 % denně, tedy podstatně vyššího, a poukázala na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 810/2006, v němž se podle jejího mínění dovozuje, že smluvní pokuta ve výši 0,5 % z dlužné částky denně (tedy prakticky v téže výši jako posuzovaný úrok z prodlení) je z pohledu dobrých mravů obecně akceptovatelná. Poukázala též na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 1385/2004, podle něhož i smluvní pokutu sjednanou ve výši úroku převyšujícího několikanásobně 100 % zajištěné pohledávky ročně lze s ohledem na konkrétní okolnosti případu považovat za přiměřenou a tedy v souladu s dobrými mravy. Žalobkyně namítla, že odvolací soud z tohoto úhlu pohledu přiměřenost úroku z prodlení nehodnotil a nepřihlédl ke všem zvláštnostem případu, to jest k chování žalovaného, který si na její úkor opatřoval bezplatný úvěr. Zdůraznila, že žalovaný své povinnosti porušoval soustavně, dlužnou jistinu doplatil až pod vlivem podané žaloby a po celou dobu jejího splácení postupoval vůči žalobkyni (vzhledem k výši jednotlivých plateb) šikanózně, bez sebemenšího ohledu na její oprávněné zájmy. Celková výše úroku pak byla výsledkem délky prodlení dlužníka s plněním jeho povinností. Závěrem poukázala na to, že smlouva byla uzavírána mezi dvěma rovnocennými podnikatelskými subjekty, s dlouhodobou podnikatelskou zkušeností, a bylo věcí volného uvážení žalovaného, zda za daných podmínek do

tohoto vztahu vstoupí. Žalobkyně navrhla, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu v měnícím výroku zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření k dovolání především obsáhle polemizoval se závěrem odvolacího soudu, že mezi jeho prodlením se splněním závazků a tvrzeným porušením smluvních povinností ze strany žalobkyně není vzájemnost, tedy se závěrem, jehož správnost se zřetelem na obsahové vymezení uplatněného dovolacího důvodu dovolacímu přezkumu otevřena není. Žalovaný označil za správný závěr odvolacího soudu, že úrok z prodlení z faktury byl soudem prvního stupně zjištěn z nesprávné jistiny, neboť bylo třeba zohlednit dobropis na částku 2.840,-Kč. Poukázal na to, že závěry o přiměřenosti výše smluvního úroku z prodlení lze jen obtížně zobecnit a soudní rozhodnutí mohou být jen určitým vodítkem při rozhodování v jiné konkrétními okolnostmi determinované věci, a vyslovil názor, že odvolací soud vzal všechny okolnosti dané věci v úvahu a že žalobkyně netvrdila a neprokázala skutečnosti, které by odůvodnily sjednání tak vysokého úroku z prodlení. Odkázal na závěry vyjádřené v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 1022/2004, z nichž lze podle jeho mínění dovodit správnost posouzení odvolacího soudu v této věci. Uplatnil tvrzení, že smluvní vztah mezi stranami byl od počátku ne zcela vyvážený, neboť žalobkyně jako jediný velkoobchod v Plzni využila svého dominantního postavení na trhu a smluvní úroky sjednala s vědomím, že žalovaný nemá jinou možnost volby a chce-li být konkurenceschopný, nezbývá mu než se stát členem exkluzivního řetězce prodejen P. S. a smlouvu i s nestandardními sankcemi přijmout. Žalovaný uzavřel, že závěr odvolacího soudu je v souladu s konstantní judikaturou, a navrhl, aby dovolací soud dovolání zamítl.

Napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo sice vydáno po 1. dubnu 2005, kdy nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 59/2005 Sb., bylo však vydáno po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů, Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) proto vzhledem k čl. II. bod 2 a bod 3 přechodných ustanovení zákona č. 59/2005 projednal dovolání a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. března 2005.

Dovolání je v dané věci přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť směřuje proti výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé.

Nejvyšší soud proto rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumal v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej žalobkyně obsahově vymezila (srov. § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.); posuzovat proto mohl jen ty právní otázky, které žalobkyně v dovolání označila.

Právním posouzením věci je myšlenkový postup soudu a z něho vyplývající závěry při výkladu právních předpisů a při jejich aplikaci na zjištěný skutkový stav věci. Správnost právního posouzení se prověřuje prostřednictvím úvahy, zda zjištěný skutkový stav dovoloval učinit příslušný právní závěr (srov. shodně Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2006, 1267 s.). Právní posouzení je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, popřípadě ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V posuzované věci žalobkyně zpochybnila právní závěr odvolacího soudu, že ujednání o úrocích z prodlení ve výši 0,6 % z dlužné částky denně odpovídající sazbě 219 % p. a. v situaci, kdy zákonný úrok z prodlení se pohyboval mezi 9 – 11 % a smluvená sazba tak představovala více než devatenáctinásobek zákonné úrokové míry, je pro rozpor s dobrými mravy podle ustanovení § 39 ObčZ neplatné. Odvolací soud podle jejího názoru pochybil, jestliže při úvaze o přiměřenosti úroku z prodlení nepřihlédl ke zvláštnostem případu.

Především je třeba konstatovat, že žalobkyně sice výslovně napadla celý měnící výrok rozsudku odvolacího soudu, uplatněné dovolací námitky se však nikterak netýkají napadeného výroku v té jeho části, jíž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn a žaloba zamítnuta ohledně částky 1.431,- Kč na základě zjištění odvolacího soudu, že sjednaný úrok z prodlení činí jen 163.258,- Kč, neboť jistinu, z něhož se počítá, je třeba snížit o dobropisovanou částku 2.840,- Kč. Jestliže dovolání nezpochybnilo správnost skutkových a právních závěrů, na nichž spočívá rozhodnutí odvolacího soudu ohledně uvedené částky, je v tomto rozsahu zjevně bezdůvodné a dovolací soud je proto v této části podle ustanovení § 243b odst. 1 o. s. ř. odmítl.

Ve zbývající části je dovolání důvodné.

Podle ustanovení § 369 odst. 1 ObchZ, ve znění účinném do 31. 12. 2000 (tedy v době uzavření posuzované smlouvy) je-li dlužník v prodlení se splněním peněžitého závazku nebo jeho části a není smluvena sazba úroků z prodlení, je dlužník povinen platit z nezaplacené částky úroky z prodlení určené ve smlouvě, jinak o 1 % vyšší, než činí úroková sazba určená obdobně podle § 502.

Podle ustanovení § 39 ObčZ je neplatný právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se příčí dobrým mravům.

Podle ustanovení § 3 odst. 1 ObčZ (jež vzhledem k § 1 odst. 2 věty druhé ObchZ platí též pro obchodní závazkové vztahy, bez zřetele na § 265 ObchZ) výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.

Nejvyšší soud vyložil již ve svém rozsudku ze dne 30. července 1997, sp. zn. III. Odon 20/96, uveřejněném v příloze časopisu Právo a podnikání č. 10/1997 na str. IV, že porušení zásad poctivého obchodního styku při uplatnění nároku na úrok z prodlení nelze obecně, pro všechny případy, vyvozovat pouze z nepoměru sjednaného úroku a hodnoty zajišťovaného závazku. Porušení zásad poctivého obchodního styku je nutno zkoumat v každém případě ve vazbě na jeho konkrétní okolnosti. Přitom je třeba se zabývat jak důvody, které ke sjednání konkrétní výše úroku z prodlení vedly, a okolnostmi, které je provázely, tak důvody nesplnění zajištěného závazku, popřípadě i dopady přiznání sjednaného úroku z prodlení na osobu, vůči které je uplatňován. Tento závěr lze – mutatis mutandis – vztáhnout též na posouzení, zda se ujednání o výši úroku z prodlení nepříčí dobrým mravům a není tedy vzhledem k ustanovení § 39 ObčZ neplatné. V usnesení ze dne 5. prosince 2002, sp. zn. 21 Cdo 486/2002, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 4, ročník 2003, pod číslem 53, pak Nejvyšší soud vyložil, že ustanovení § 3 odst. 1 ObčZ patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, které přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností, a že pro použití korektivu „dobré mravy“ zákon nestanoví, z jakých hledisek má soud vycházet, vymezení hypotézy právní normy tedy závisí v každém konkrétním případě na úvaze soudu. Nejvyšší soud zdůraznil, že vzhledem k uvedenému charakteru ustanovení § 3 odst. 1 ObčZ jako právní normy je třeba rozhodnutí o tom, zda jsou splněny podmínky pro jeho použití, učinit vždy po pečlivé úvaze, v jejímž rámci musí být zváženy všechny rozhodné okolnosti případu. V rozsudku ze dne 27. listopadu 2003, sp. zn. 32 Odo 468/2003, jenž je veřejnosti k dispozici na jeho webových stránkách, pak Nejvyšší soud uzavřel (ve věci, kde byl úrok z prodlení smluven ve výši 1 % z dlužné částky denně), že při posouzení, zda se účastníky sjednaná sazba úroků z prodlení příčí dobrým mravům ve smyslu § 39 ObčZ, nelze bez zvážení všech rozhodných okolností konkrétního případu vyjít pouze ze závěrů jiného rozhodnutí soudu v obdobné věci. Ze zásady, že posouzení, zda se smluvené sazby úroků z prodlení příčí dobrým mravům ve smyslu ustanovení § 39 ObčZ, se neobejde bez zvážení všech rozhodných okolností konkrétního případu a že tedy nepostačí srovnání smluvené sazby úroku z prodlení se sazbou zákonnou, vycházejí i další rozhodnutí Nejvyššího soudu (např.

rozsudek ze dne 15. listopadu 2005, sp. zn. 32 Odo 1022/2004, usnesení ze dne 25. 4. 2007, sp. zn. 30 Odo 785/2005, rozsudek ze dne 20. února 2008, sp. zn. 32 Cdo 5492/2007, usnesení ze dne 23. dubna 2008, sp. zn. 32 Cdo 1164/2007, a usnesení ze dne 25. června 2008, sp. zn. 32 Cdo 3010/2007). Též v rozsudku ze dne 10. dubna 2001, sp. zn. 29 Cdo 1583/2000, na který odvolací soud odkazuje (a jenž je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu), Nejvyšší soud zdůraznil, že dobré mravy netvoří uzavřený a petrifikovaný normativní systém, nýbrž jsou spíše měřítkem etického hodnocení konkrétních situací a jejich souladu s obecně uznávanými pravidly slušnosti a poctivého jednání, a rozpor právního úkonu s dobrými mravy je proto třeba posuzovat v každém konkrétním případě individuálně, s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem jednání účastníků v příslušném období a k jejich tehdejšímu postavení. Proto také Nejvyšší soud v uvedené věci hodnotil smluvenou sazbu úroků z prodlení nejen v porovnání se zákonnou úrokovou mírou, nýbrž vzal v potaz též konkrétní okolnosti případu (jež podle jeho závěru nijak neodůvodňovaly sjednání úroku z prodlení v tak rozdílné výši oproti zákonným úrokům z prodlení).

Jestliže tedy odvolací soud v posuzované věci založil závěr o rozporu ujednání o výši úroku z prodlení s dobrými mravy výlučně na porovnání smluvené sazby se sazbou zákonnou, aniž byly zjištěny, zhodnoceny a zohledněny konkrétní okolnosti případu, jak to vyžaduje ustanovení § 3 odst. 1 ObčZ, nepostupoval v souladu s konstantní judikaturou, jak se domnívá, nýbrž se od ní naopak odklonil (nerespektoval ji) a jeho právní posouzení věci je neúplné a tudíž nesprávné.

Lze přitakat žalovanému, že žalobkyně v posuzované věci netvrdila (a tedy též neprokázala) skutečnosti, jež byly důvodem sjednání úroku z prodlení v poměrně vysoké výši. V řízení před soudy nižších stupňů nebyly tvrzeny a prokazovány ani ostatní okolnosti, za nichž došlo k tomuto ujednání, včetně postavení smluvních stran. Založit své rozhodnutí na závěru, že účastník přítomný při jednání neunesl břemeno tvrzení či důkazní břemeno, může soud jen tehdy, jestliže takovému účastníku předtím bezvýsledně poskytl poučení podle ustanovení § 118a o. s. ř. (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. března 2003, sp. zn. 21 Cdo 1491/2002, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 4, ročník 2003, pod číslem 59, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. července 2005, sp. zn. 29 Odo 1069/2003, jenž je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Nejvyššího soudu). Povinnost tvrzení vyplývající z ustanovení § 101 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a povinnost důkazní upravená v ustanovení § 120 odst. 1 věty první o. s. ř. jsou povinnostmi procesními. O těchto povinnostech a o procesní odpovědnosti za jejich nesplnění (o příslušných břemenech) je proto soud podle ustanovení § 5 o. s. ř. povinen účastníky poučit. Poučovací povinnost v tomto směru má vzhledem k ustanovení § 211 o. s. ř. též odvolací soud. Poučovací povinnost soudu v průběhu jednání upravuje ustanovení § 118a o. s. ř., vložené do občanského soudního řádu s účinností od 1. 1. 2001. Podle tohoto ustanovení ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevylíčil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej, o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy (odstavec 1). Zjistí-li předseda senátu v průběhu jednání, že účastník dosud nenavrhl důkazy potřebné k prokázání všech svých sporných tvrzení, vyzve jej, aby tyto důkazy označil bez zbytečného odkladu, a poučí jej o následcích nesplnění této výzvy (odstavec 3).

V posuzované věci soud prvního stupně žalobkyni nepoučil o potřebě tvrdit okolnosti, za nichž byl sjednán úrok z prodlení, zejména takové, jež by opodstatnily jeho smluvenou výši, a navrhnout důkazy k prokázání takových tvrzení, a ohledně těchto okolností neučinil žádný skutkový závěr, ačkoliv je (v souladu se závěry konstantní judikatury) označil v odůvodnění svého rozhodnutí za právně významné. Odvolací soud se pak těmito okolnostmi nezabýval vůbec a přehlédl proto, že žalobkyni nebylo v řízení před soudem prvního stupně poskytnuto poučení, ač se tak mělo z objektivního hlediska stát, a že tak došlo k porušení ustanovení § 118a o. s. ř. a řízení před soudem prvního stupně je z tohoto důvodu postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Protože odvolací soud je v systému neúplné apelace (srov. § 205a a § 211a o. s.

ř.) výrazně omezen v možnosti zjednat nápravu v uvedeném směru jinak než kasací rozhodnutí soudu prvního stupně (shodně srov. v právní teorii Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z., Mazanec, M. Občanský soudní řád. Komentář. II. díl, 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, 962 s., a v rozhodovací praxi soudů např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2003, sp. zn. 29 Odo 850/2001, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 12, ročník 2003, pod číslem 209), mohl při zjištění takové vady řízení zvolit jiný postup než kasaci pouze v případě, že by sám poskytl žalobkyni poučení podle ustanovení § 118a o. s. ř. a ta by nereagovala.

Lze tedy uzavřít, že odvolací soud měl žalobkyni poučit podle ustanovení § 118a odst. 1, 3 o. s. ř., a kromě případu, že by ani poté nedoplnila chybějící tvrzení, anebo by je sice doplnila, ale nenavrhla žádné důkazy k jejich prokázání, měl rozsudek soudu prvního stupně zrušit pro jinou vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a která spočívá v absenci poučení podle ustanovení § 118a odst. 1, 3 o. s. ř.

Jestliže takto odvolací soud nepostupoval, je též odvolací řízení zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a k níž dovolací soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti, i když nebyla v dovolání uplatněna (srov. § 242 odst. 3 větu druhou o. s. ř.).

Nejvyšší soud proto z obou uvedených důvodů (z důvodu nesprávného právního posouzení věci a pro vady řízení), aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu v té části výroku pod bodem I, jíž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že se zamítá žaloba ohledně částky 156.794,20 Kč, jakož i v závislém výroku o náhradě nákladů řízení pod bodem II /srov. § 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř./, podle ustanovení § 243b odst. 2, část věty za středníkem, o. s. ř. zrušil a věc v tomto rozsahu podle ustanovení § 243b odst. 3 věty první o. s. ř. vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

V dalším řízení vezme odvolací soud na zřetel, že okolnostmi právně významnými pro posouzení, zda se ujednání o výši úroku z prodlení nepříčí dobrým mravům a není tedy neplatné podle ustanovení § 39 ObčZ, mohou být z logiky věci jen ty okolnosti, které existovaly v době, kdy k tomuto ujednání došlo (v době uzavření smlouvy). Skutečnosti, které nastaly později, mohly mít podle své povahy význam toliko pro posouzení, zda vůbec a kdy se žalovaný dostal do prodlení s plněním závazků, či pro posouzení, zda uplatnění nároku na zaplacení smluveného úroku z prodlení (nároku existujícího, tedy založeného platným ujednáním) není výkonem práva v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a podle ustanovení § 265 ObchZ tedy nepožívá ochrany. Platnost ujednání o úrocích z prodlení nemohou tyto později nastalé skutečnosti dodatečně ovlivnit.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Zastavení exekuce
- Majetková podstata (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody zaměstnancem
- Náklady řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Zajištění dluhu (exkluzivně pro předplatitele)
- Způsobilost být účastníkem řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada škody
- Katastr nemovitostí

- Insolvence a SJM
- Vedlejší účastník